

RAZVIJANJE KULTURE SARADNJE U NASTAVI I UČENJU ISTORIJE

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

JEDINICE ZA OBUKU NASTAVNIKA

„Istorija može da doprinese boljem razumevanju, toleranciji i poverenju među pojedincima i narodima Evrope, ili može da podstakne podele, nasilje i netoleranciju. Nastava istorije je, stoga, važno sredstvo podrške miru, deo procesa pomirenja u područjima zahvaćenim sukobima, ili u postkonfliktnim sredinama. Ona doprinosi uspostavljanju tolerancije i razumevanja, kada je reč o pojavama kao što su migracija, imigracija i demografske promene.“
Preporuka Parlamentarne skupštine Saveta Evrope 1880 (2009)
o nastavi istorije u konfliktnim i postkonfliktnim područjima.

E-PUBLIKACIJA

■ **„Razvijanje kulture saradnje u nastavi istorije“** je interaktivna e-knjiga koja sadrži veze sa spoljnim izvorima informacija. Namenjena je obrazovanju nastavnika. Pogodna je za bilo koji vid obuke nastavnika: početne kurseve u sklopu inicijalnog obrazovanja, paralelne kurseve, stručno usavršavanje i kurseve za obnovu stručnih znanja. Publikacija je osmišljena za samostalno korišćenje, ali bi mogla da se koristi i u grupnom usavršavanju nastavnika-pripravnika. Predviđeno je da profesori i mentori nastavnika-pripravnika budu uključeni u praćenje napretka studenata/polaznika u razumevanju pitanja predstavljenih u ovim materijalima, uz dodatno davanje sugestija za dopunski rad.

AKTIVNOSTI SAVETA EVROPE NA KIPRU: PROJEKAT NASTAVE ISTORIJE 2012-2016

■ **Razvijanje kulture saradnje u nastavi istorije** je rezultat bilateralnog projekta koji se odnosi na nastavu istorije na Kipru, u organizaciji Saveta Evrope (SE). Glavni partner Saveta Evrope u okviru tog projekta jeste Udruženje za istorijski dijalog i istraživanje (engl. Association for Historical Dialogue and Research - AHDR), jedinstvena nevladina organizacija koja okuplja nastavnike istorije iz svih zajednica sa obe strane granice koja deli Kipar.

■ Dugoročni program obuhvata sledeće:

- ▶ **1. faza:** 2004-2010: Uspostavljanje osnove za saradnju i pomirenje kroz seminare za obuku nastavnika. Rezultat ove faze je bila izrada sledećeg kompleta materijala za nastavu i učenje zasnovanih na potrebama kiparskih nastavnika:
 - [Multiperspektivnost u nastavi i učenju istorije](#), Nikozija, 2004;
 - Korišćenje izvora u nastavi i učenju istorije (1. i 2. sveska), Nikozija 2005;
 - [Pogled u našu prošlost](#), Strazbur 2011.
- ▶ **2. faza:** 2011-2012: Širenje materijala za nastavu i učenje i ideja i pojmova sadržanih u njima. Rezultat je bila aktivna saradnja na celom Kipru i uključivanje nastavnika i učenika iz svih zajednica.
- ▶ **3. faza:** 2012-2016: Program nastavka obuke, koji uključuje međunarodnu saradnju i razmenu između kiparskih nastavnika i njihovih evropskih kolega. Rezultat je bila razrada jedinica za usavršavanje nastavnika objavljenih kao: *Razvijanje kulture saradnje kroz nastavu i učenje istorije*.

ISTORIJAT I CILJEVI PROJEKTA

■ E-knjiga *Razvijanje kulture saradnje kroz nastavu i učenje istorije* proistekla je iz niza seminara održanih na Kipru pod pokroviteljstvom Saveta Evrope i uz aktivno učešće Udruženja za istorijski dijalog i istraživanje. Ključne oblasti za stručno usavršavanje nastavnika predstavljene su u sedam nastavnih jedinica. Svaka nastavna jedinica obuhvata teorijski deo („istraživanje ideja“) i praktični dio („primena ideja“). Praktični deo obuhvata planove lekcija i predloge za artikulaciju, odnosno izvođenje nastave. Ova didaktička alatka je povezana sa zahtevima tekuće reforme obrazovanja na Kipru, ali uključuje i širu perspektivu, kao i niz pristupa koji mogu biti korisni nastavnicima istorije iz drugih država članica Saveta Evrope.

■ Ciljevi projekta su sledeći:

- ▶ podići svest o nastavi i učenju istorije u svoj njenoj složenosti u kontekstu kulturne raznolikosti i globalizacije, na osnovu multiperspektivnosti u cilju prevazilaženja stereotipa i predrasuda i jačanja procesa pomirenja, kako je navedeno u [Preporuci \(2011\)6 o interkulturalnom dijalogu i predstavi o drugima u nastavi istorije](#), koju je usvojio Komitet ministara Saveta Evrope 2011. godine;

- ▶ Na početku se nalazi kratak konceptualni dokument u kome se istražuju pojmovi kulture i saradnje. Za njim sledi sedam međusobno odvojenih nastavnih jedinica za usavršavanje, od kojih se svaka bavi jednim ključnim aspektom razvijanja kulture saradnje. Nazivi tih jedinica su:

ŠTA SADRŽI E-KNJIGA

■ Na početku se nalazi kratak konceptualni dokument u kome se istražuju pojmovi kulture i saradnje. Za njim sledi sedam međusobno odvojenih nastavnih jedinica za usavršavanje, od kojih se svaka bavi jednim ključnim aspektom razvijanja kulture saradnje. Nazivi tih jedinica su:

- ▶ **1** Da li diferencijacija treba da znači različitost?
- ▶ **2** Razvijanje empatije kao istorijske veštine
- ▶ **3** Rod i inkluzivnost
- ▶ **4** Suočavanje sa stereotipima
- ▶ **5** Društva koja žive zajedno
- ▶ **6** Korišćenje književnosti, umetnosti i filma da bi se doprinelo istorijskom razumevanju
- ▶ **7** Nastava istorije u digitalnom dobu

■ Pošto je ova publikacija namenjena prvenstveno za samostalno učenje, postoji određeni broj tema kod kojih se od čitaoca traži da prekine čitanje i napravi pauzu, da bi razmotrio neka pitanja. U Prvom delu svake jedinice za usavršavanje navedene teme su prikazane u tekstu u okviru pod naslovom „Teme za razmatranje“; u Drugom delu svake jedinice one su naslovljene kao „Rad sa polaznicima“.

■ Sadržaj teksta varira i može da obuhvata: narativ, citate, zapise intervjua, tabele, dijagrame, fotografije i druge vizuelne elemente, okvire s pitanjima, planove lekcija i radne listove.

■ Radni listovi i drugi materijali povezani s lekcijama dostupni su na posebnim stranicama e-knjige tako da nastavnici mogu da ih odštampaju i koriste u učionicama.

KUKULTURA SARADNJE I SARADNJA KULTURA

■ Nastava istorije može igrati važnu ulogu u procesu pomirenja, izgradnje poverenja i učenja, ili ponovnog učenja, kako živeti zajedno. Jedan od načina na koji je moguće pokušati ostvariti taj cilj jeste pomaganje mladim ljudima da utvrde šta su različite zajednice zajednički razvile ili nasledile do sada. Nastava istorije koja ima za cilj da podstiče saradnju i jedinstvo treba da uvidi složenu prirodu nastojanja da se razume prošlost, izbegne predstavljanje „drugog“ kao stvarnog, ili potencijalnog neprijatelja i suprotstavi predrasudama i stereotipima. Ključni elementi za razumevanje navedenih pojava jesu oni, koji se tiču kulturnih razlika, različitosti i toga kako su kulture tokom vremena bile međusobno povezane, preklapale se ili se razilazile. Sposobnost ulaženja u dijalog između kultura važan je element pristupanja događajima i problemima sa multiperspektivnog stanovišta. To su neka od načela koja leže u osnovi ove e-knjige.

■ *U Deklaraciji o principima međunarodne kulturne saradnje Uneska* iz 1966. godine navodi se: „Kulturna saradnja je pravo i dužnost svih naroda i svih nacija, koje bi trebalo jedne s drugima da dele znanja i veštine.“

■ Treći samit šefova država i vlada Saveta Evrope (2005) identifikovao je interkulturalni dijalog (uključujući njegov verski aspekt), kao način promovisanja svesti, razumevanja, pomirenja i tolerancije, kao i sprečavanja sukoba i obezbeđivanja društvene integracije i kohezije. To je razrađeno u Deklaraciji iz Faroa Saveta Evrope o *Strategiji za razvijanje interkulturalnog dijaloga*.

■ Ideje i pristupi razvijeni u e-knjizi direktno su povezani sa tekućim međuvladinim projektom Saveta Evrope *Obrazovanje za različitost i demokratiju: nastava istorije u savremenoj Evropi*.

Ova interaktivna e-knjiga
je dostupna na sledećoj adresi:

<http://www.coe.int/culture-of-cooperation>

www.coe.int

Savet Evrope je vodeća organizacija za ljudska prava na kontinentu. Obuhvata 47 država, od kojih su 28 članice Evropske unije. Sve države članice Saveta Evrope potpisale su Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, sporazum čiji je cilj zaštita ljudskih prava, demokratije i vladavine prava. Evropski sud za ljudska prava nadgleda primenu Konvencije u državama članicama.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE